

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ

MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS

Выпуск 31

**Даследаванне беларускіх старажытнасцей
(да 80-годдзя з дня нараджэння
Алены Генадзьеўны Калечыц)**

**Research of Belarusian antiquities
(to the 80th anniversary of the birth
of Alena Kalechyc)**

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
Інстытут гісторыі

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ

MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS

Зборнік навуковых артыкулаў
Заснаваны ў 1957 годзе

Выпуск 31

**Даследаванне беларускіх старажытнасцей
(да 80-годдзя з дня нараджэння
Алены Генадзьеўны Калечыц)**

**Research of Belarusian antiquities
(to the 80th anniversary of the birth
of Alena Kalechyc)**

Мінск
«Беларуская навука»
2020

У чарговым выданні Інстытута гісторыі НАН Беларусі прадстаўлены навуковыя артыкулы па праблемах методыкі даследаванняў, вывучэння асобных помнікаў розных эпох, а таксама матэрыялы і звесткі аб палявых працах на археалагічных аб'ектах Беларусі.

Зборнік навуковых прац разлічаны на археолагаў, гісторыкаў, краязнаўцаў, музейных работнікаў, настаўнікаў і ўсіх тых, хто любіць старажытную гісторыю, цікавіцца матэрыяльнай і духоўнай культурай нашых далёкіх продкаў.

У к л а д а л ь н і к і:

В. М. Ляўко, доктар гістарычных навук, прафесар;
С. С. Юрэцкі, кандыдат гістарычных навук

Р э д а к ц ы й н а я к а л е г і я:

В. М. Ляўко, доктар гістарычных навук, прафесар (галоўны рэдактар);
В. І. Кошман, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (намеснік галоўнага рэдактара);
В. Л. Лакіза, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (намеснік галоўнага рэдактара);
А. В. Вайцяховіч, кандыдат гістарычных навук (адказны сакратар);
М. М. Чарняўскі, кандыдат гістарычных навук (адказны сакратар);
Д. У. Дук, доктар гістарычных навук, прафесар;
А. А. Егарэйчанка, доктар гістарычных навук, прафесар;
А. Г. Калечыц, доктар гістарычных навук, прафесар;
А. М. Кушнярэвіч, доктар мастацтвазнаўства, прафесар;
І. А. Марзалюк, доктар гістарычных навук, прафесар, член-карэспандэнт НАН Беларусі;
А. А. Мяцельскі, доктар гістарычных навук;
С. А. Піваварчык, доктар гістарычных навук, дацэнт;
А. Г. Сітдзікаў, доктар гістарычных навук, член-карэспандэнт АН Рэспублікі Татарстан;
С. Д. Дзярновіч (тэхнічны сакратар)

Н а в у к о в ы р э д а к т а р

С. С. Юрэцкі, кандыдат гістарычных навук

Р э ц е н з е н т ы:

доктар гістарычных навук, прафесар А. А. Егарэйчанка,
доктар гістарычных навук, прафесар В. М. Ляўко

Выданне падрыхтавана ў рамках выканання Дзяржаўнай праграмы навуковых даследаванняў на 2016–2020 гады «Эканоміка і гуманітарнае развіццё беларускага грамадства» (навуковы кіраўнік – член-карэспандэнт, доктар гістарычных навук, прафесар А. А. Каваленя), падпраграмы 13.1 «Гісторыя і культура» (навуковы кіраўнік – кандыдат гістарычных навук, дацэнт В. В. Даніловіч), задання 1.1.01 «Беларускія землі ў першабытную эпоху, сярэднявечча і ранні Новы час: археалагічныя помнікі, тэрыторыя, насельніцтва, эканоміка і культура» (навуковы кіраўнік – доктар гістарычных навук, прафесар В. М. Ляўко).

На вокладцы змешчаны заморфны амулет у выглядзе змяі (вужа), які належыць да паўночнабеларускай археалагічнай культуры другой паловы III тысячагоддзя да н. э. і выяўлены М. М. Чарняўскім падчас даследаванняў 2018–2019 гг. на тэрыторыі паселішча Асавец-2, што знаходзіцца на мяжы Бешанковіцкага і Сенненскага раёнаў Віцебскай вобласці.

ЗМЕСТ

«Іду наперад сваёй дарогай...» (Да 80-годдзя з дня нараджэння Алены Генадзьеўны Калечыц) (<i>В. Л. Лакіза</i>).....	5
--	---

АРТЫКУЛЫ

Бубенько Т. С. Об одном типе умбонovidных подвесок в Витебском Подвинье и Оршанском Поднепровье.....	10
Вайтович А. У. Краязнаўчы часопіс «Ziemia Lidzka» як крыніца па гісторыі беларускай археалогіі канца XIX – першай трэці XX стагоддзя	16
Войтехович А. В. Топография и изучение курганных могильников междуречья Свислочи и Усы... ..	21
Егорейченко А. А. Древнейшие городища Браcлавского Поозерья	36
Кенько П. М. Гольшанские могильники (топография, хронология, история изучения).....	48
Курловіч П. С. Гарадское шкларобства ў XVI–XVIII стагоддзях на тэрыторыі Беларусі (па матэрыялах археалагічных пісьмовых крыніц)	59
Магалінскі І. У. Тэхналогія вытворчасці полацкіх ювеліраў X–XVII стагоддзяў (па матэрыялах даследавання вытворчых ювелірных комплексаў).....	66
Магалінскі І. В., Кенько П. М. Химический состав сырьевых слитков их цветных металлов X–XI веков (по материалам археологических исследований торгового-ремесленного поселения Бирули) .	70
Медведев А. М. К вопросу о западной границе днепро-двинской культуры Беларуси.....	76
Радовская А. А. История изучения радимичских древностей: историографический аспект.....	82
Чараўко В. У. «Народная археалогія» і данавуковыя ўяўленні аб пахавальных помніках Беларускага Падзвіння XIV–XVIII стагоддзяў	91
Шаўковіч А. С. Гісторыя археалагічнага вывучэння сярэднявечных паселішчаў у правабярэжжы Беларускага Панямоння.....	98

МАТЭРЫЯЛЫ

Башков А. А. Результаты археологического изучения усадьбы Немцевичей второй половины XVIII века в деревне Скоки Мотыкальского сельского совета Брестского района Брестской области... ..	107
Кунаш А. А. Рымска-каталіцкія рэлігійныя абразкі XVII – пачатку XX стагоддзя з тэрыторыі Беларусі: пытанні тапаграфіі, храналогіі, інтэрпрэтацыі (па матэрыялах археалагічных даследаванняў)	122
Левко О. Н., Кенько П. М., Белоусов А. Р. Материалы культурного слоя периферии исторического центра города Витебска (по результатам исследований на строительных объектах в 2016–2019 годах).	136
Шарковская Н. Ю. Шейные гривны довоенного собрания Витебского областного краеведческого музея.....	149

ПАЛЯВЫЯ ДАСЛЕДАВАННІ 2014–2019 ГАДОЎ

Авласович А. М. Итоги изучения курганных некрополей Славгородского Посожья в 2014–2017 годах.....	158
Кошман В. И. Археологические работы 2018 года на территории предместных укреплений начала XIX века в городе Борисове Минской области.....	164

Лакіза В. Л. Новыя археалагічныя аб'екты 2017 года на тэрыторыі Карэліцкага раёна Гродзенскай вобласці (прыклад рэалізацыі мер па ахове археалагічнай спадчыны Беларусі ў зоне будаўніцтва).....	172
Магалінскі І. У., Коц А. Л., Торшын Я. М., Зыкаў П. Л. Вынікі археалагічных даследаванняў на тэрыторыі Спаса-Еўфрасіннеўскага манастыра каля Спаса-Праабражэнскага храма ў горадзе Полацку Віцебскай вобласці ў 2018 годзе	184
Макушніков О. А. Ітогі раскопок Моховскага комплексу пад городскім пасёлкам Лоевом і разведок в Чечерском районе Гомельской области в 2017 году	194
Плавінскі М. А. Даследаванні шматкультурнага паселішча Кастыкі II Людвіноўскага сельскага савета Вілейскага раёна Мінскай вобласці ў 2018 годзе	199
Юрецкий С. С., Шипилло В. А. Результаты изучения антропологических материалов из раскопок на территории костела Святой Троицы в городе Свислочь Гродненской области в 2018 году	207

ПЕРСАНАЛІ

Даследчык помнікаў жалезнага веку і сярэднявековай Беларусі (Да 60-годдзя з дня нараджэння Аляксандра Міхайлавіча Мядзведзева) (<i>С. С. Юрэцкі, К. А. Мядзведзеў</i>)	212
Руплівы археолаг і арганізатар навукі (да 50-годдзя з дня нараджэння Вадзіма Леанідавіча Лакізы) (<i>А. Г. Калечыц, С. С. Юрэцкі</i>)	214

ПРЫНЯТЫЯ СКАРАЧЭННІ

ААНД	– Архіў археалагічнай навуковай дакументацыі / Архив археологической научной документации
АО	– Археологические открытия
АС	– Археологический съезд
БГЧ	– Беларускі гістарычны часопіс
ГАЗ	– Гістарычна-археалагічны зборнік
КСИА	– Краткие сообщения Института археологии Академии наук СССР
КСИИМК	– Краткие сообщения о докладах и полевых исследованиях Института истории материальной культуры
МАБ	– Матэрыялы па археалогіі Беларусі
МАО	– Московское археологическое общество
МИА	– Материалы и исследования по археологии СССР
НАН	– Нацыянальная акадэмія навук
РА	– Российская археология
РСМ	– Раннеславянский мир
СА	– Советская археология
САИ	– Свод археологических источников
ФАНД	– Фонд археалагічнай навуковай дакументацыі / Фонд археологической научной документации
ЦНА	– Цэнтральны навуковы архіў / Центральный научный архив

Навуковае выданне

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ
MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS

Зборнік навуковых артыкулаў

Выпуск 31

Даследаванне беларускіх старажытнасцей
(да 80-годдзя з дня нараджэння Алены Генадзьеўны Калечыц)

Research of Belarusian antiquities
(to the 80th anniversary of the birth of Alena Kalechyc)

Рэдактар *Н. Т. Гаўрыленка*

Мастацкі рэдактар *Д. А. Комлеў*

Тэхнічны рэдактар *М. В. Савіцкая*

Камп'ютарная вёрстка *І. У. Счаснюк*

Падпісана да друку 30.12.2020. Фармат 60 × 84^{1/8}. Папера афсетная. Друк лічбавы.
Ум. друк. арк. 25,58. Ул.-выд. арк. 24,4. Тыраж 110 экз. Заказ 235.

Выдавец і паліграфічнае выкананне:

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецкі дом «Беларуская навука».
Пасведчанні аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў
№ 1/18 ад 02.08.2013, № 2/196 ад 05.04.2017. Вул. Ф. Скарыны, 40, 220141, г. Мінск.